

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.13386467>

Accepted: 28.08.2024

Jung Perspektifinden Maskülenlik

Masculinity from Jung's Perspective

Bekir ERBEKİR Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
bekir.erbekir@asbu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1838-7771>**Meryem KARAAZİZ**Yakın Doğu Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü
meryem.karaaziz@neu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0085-612X>

Özet

Son yıllarda eril ve dişil enerji kavramları özellikle sosyal medyada olmak üzere genel toplum içerisinde giderek popülerlik kazanmaktadır. Bu kavramlar hem kadına hem erkeğe atfedilmesinin yanında nesnelere ve ülkelere dahi atfedilir durumdadır. Dolayısıyla bu derleme makalenin amacı, dişil ve eril kavramlarının popülerleşmesi kapsamında analitik psikolojinin kurucusu Carl Gustav Jung'un eril kavramının detaylı olarak ele alınmasıdır. Maskülenlik kavramı, Jung'un kuramında merkezi bir rol oynamaktadır. Jung'a göre, her bireyin içinde hem kadınsı hem de erkeksi nitelikler bulunur ve bu niteliklerin denge içinde olması önemlidir. Animus ve anima arketipleri, bu dengeyi sağlamada önemli bir rol oynar ve bireyin içsel gelişiminde kritik bir öneme sahiptir. Erkeklik arketipleri, bireyin toplumsal rollerini ve kimliğini şekillendirirken, dişil nitelikler de aynı derecede önemlidir. Jung'un perspektifine göre, cinsiyet rolleri esneklik gösterir ve her bireyde farklı şekillerde ifade edilir. Bireyselleşme sürecinde, bireyin içsel çatışmalarını çözmesi ve kadınsı ile erkeksi nitelikleri arasında denge kurması önemlidir. Bu denge, bireyin kendini tam olarak gerçekleştirmesine ve psikolojik olarak sağlıklı bir duruma ulaşmasına yardımcı olur.

Anahtar Kelimeler: Maskülen, Feminin, Analitik Psikoloji, Arketipler, Psişik.

Abstract

In recent years, the concepts of masculine and feminine energy have become increasingly popular in the general society, especially on social media. These concepts are attributed to both women and men, as well as objects and countries. Therefore, the purpose of this review article is to discuss Carl Gustav Jung's life, analytical psychology theory and the concept of masculinity. In Jung's life, his parents' characters and childhood experiences are one of the important factors affecting his psychological development. In particular, his mother's two different personalities and authoritarian

attitude caused Jung to experience internal conflicts from an early age. Jung's education and professional career shaped his interest and research in psychology. His friendship with Freud and his subsequent development of his own psychological theory enabled Jung to become an important figure in the field of analytical psychology. The concept of masculinity plays a central role in Jung's theory. According to Jung, every individual has both feminine and masculine qualities and it is important for these qualities to be in balance. Animus and anima archetypes play an important role in maintaining this balance and are of critical importance in the internal development of the individual. While masculine archetypes shape an individual's social roles and identity, feminine qualities are equally important. According to Jung's perspective, gender roles are flexible and expressed in different ways in each individual. In the process of individualization, it is important for the individual to resolve internal conflicts and establish balance between feminine and masculine qualities. This balance helps the individual fully realize himself and reach a psychologically healthy state.

Keywords: Masculine, Feminine, Analytical Psychology, Archetypes, Psychic.

GİRİŞ

İsviçre'de 1875–1961 yıllarında bir papazın oğlu olan Carl Gustav Jung, babasını sevmesine rağmen zayıf bir insan olduğunu söylüyor (Doksat, 2014; Jung, 2001). Aynı zamanda annesinin iki kişiliğinin olduğunu söyler: kibar ve sevecen biri, katı ve uzak biri. Jung, annesinin bu davranışlarına bağlı olarak onu sevmeli mi yoksa korkmalı mı diye karar vermediğinden bahseder. Bunun da ötesinde, Freud'un aksine otoriter bir anneye sahip olması, geliştirdiği kuramın ataerkil olmasına neden olmuştur. Kız kardeşiyle arasında 9 yaş vardı, bu yüzden kendi başına oyuncaklar ve oyunlar yaptı. Jung, çocukken içe dönük olmasına rağmen tıp fakültesini tercih etti. Üniversitedeyken, spritizm olarak bilinen bazı durumlarda ölümlerin ruhlarıyla iletişim kurmanın mümkün olduğuna dair bir teoriye dayalı deneyler ilgisini çekti. Kendi iç dünyasını annesine benzeten Jung, bir tarafın modern, ruhun sorunlarıyla ilgilenen entelektüel olduğunu ve diğer tarafın orta çağ ve ilkel olduğunu düşündü. 25 yaşında Zürih Üniversitesine başlamış ve orada uzun süre çalışmıştır. Bununla birlikte, kendi araştırmalarını yürütmek için buradan ayrılmıştır. 1936 yılında Harvard Üniversitesi'nde fahri profesör oldu. 1961 yılında Küsnacht şehrinde öldü. 1903 yılında Freud'un "Düşlerin Yorumu" adlı eserini okuyan Jung, Freud ile fikirlerinin ne kadar benzer olduğunu fark etti. Bunun sonucunda Freud, hastaları üzerinde yaptığı gözlemler yoluyla haklı olduğunu anladı. 1907 yılında Freud, Viyana Bergstrasse 19 numarasına bir buluşmaya davet etti. 13 saat boyunca aralıksız konuşan Freud ve Jung'un çok farklı kişilikleri olmasına rağmen Jung Freud'dan fazlasıyla etkilenmiştir. 1907-1913 yıllarında birlikte çalışan Jung ve Freud, aralarında 20 yaş fark olmasından dolayı baba oğul ilişkisi kurmuştur. Jung'a "oğlum" diye hitap eden Freud, düşüncelerinin varisi olduğunu söylemekteydi. Freud'un psikanalitik terapisi, psikolojik ve zihinsel bozuklukları tedavi etmek için yeni bir yaklaşımdı. Bunun Freud'un bilinçdışı kavramından yola çıkması nedeniyle diğer yaklaşımlardan farklıydı. Bununla birlikte, Freud'un kuramının cinselliğe

dayanması Jung'un fikirleriyle uymadı ve hatta araları kopmasının başat nedenlerinden biri oldu. Freud, davranışları etkileyen bastırılmış dürtüleri libido olarak tanımlarken, Jung için bu yalnızca cinsel dürtülerle sınırlı olmamalıydı. Jung, libidoyu ruhsal enerji olarak görüyordu. Bu nedenle, libidodan vazgeçerek psikolojik enerjiyi seçti. 1914'te Freud ile resmen ayrılır ve analitik psikolojik alanda çalışmalarını sürdürür (Jung, 2001). Jung, ruh imgesi hakkında açıklamalarını yaparken, annenin ruh imgesinin ilk taşıyıcısı olduğunu ifade eder. Ardından, erkeklerin duygularını ortaya çıkaran kadınlar aracılığıyla negatif veya pozitif olarak doğurulduğunu söyler. Ruh imgesinin ilk taşıyıcısı olan anne olmasına bağlı olarak anneden ayrılmak hem hassas hem de eğitim konusunda önemli bir noktada yer alır. Aynı zamanda Jung, erkeği mitlerde kendisinden kurtulamayacak bir konuma getiren ve erkeği gizlice köle haline getirip çocuklaştırmanın kadın olduğunu ifade eder (Jung, 2015c).

1. Analitik Psikoloji

Analitik psikoloji, Carl Gustav Jung'un Freud'a karşı göstermiş olduğu eleştirel tavır ile birlikte Freud'dan ayrılarak kendi kuramını şekillendirmesiyle ile ortaya konmuştur olmasına rağmen temeli psikanalize dayanmaktadır. Ayrıca, Jung, bilinç, kişisel bilinçdışı ve kolektif bilinçdışının insan ruhunu oluşturan bölümler olduğunu açıklamaktadır (Ukray, 2016). Öte yandan Jung, Freud'un yapısal model içerisinde ortaya koyduğu süperego, ego ve id kavramlarından uzaklaşarak, anima, animus, persona, arketipler ve gölge gibi yeni kavramları psişe olarak nitelendirdiği zihin içerisinde olmak üzere açıklamıştır Ukray (2014). Jung'un deneysel psikolojiden ayrılmasının nedeni aslında analitik psikoloji içerisinde duyu fonksiyonları, duygusal değişkenler ve düşünme süreçleri olmak üzere kişiye özgü olan fonksiyonları ilk önce ayırıp ve sonrasında bunları araştırmak adına deneysel etkiler uygulamamasıdır. Jung için diğer psikolojilerden kendi ortaya koyduğu analitik psikolojinin ilk farkı analitik psikolojinin tersine, diğer psikolojilerin özellikle en karmaşık ve güç durumlarla başa çıkma konusunda çekingen oluşudur. Öte yandan ikinci bir farklılığın ise kullanılan yöntemler olduğunu ifade eder. Çünkü, analitik psikolojide araştırma yapmak için laboratuvarın dünya olduğunu ve deneklerinin sosyal çevresindeki kişiler, hastalar ve hatta insanın kendisi olduğunu söyler. Bu yüzden de titizlikle kurulan bir laboratuvar ortamı ve ekipmanları bulunmaz. Dolayısıyla, kullanılan materyallerin yalnızca kişilerin korkuları ve/veya acıları, umutları, neşeleri ve hatalarıdır (Jung, 2015a). Ayrıca, analitik psikoloji kuramında Carl Gustav Jung'un hekimi de denek olarak betimlemesi ve yöntemiyle öteki kuramlarla olan farklı noktaları açıklamıştır. Analitik psikolojide, Jung arketiplerin temelinde yer alan resimler ve imgeler bağlamında çalışmalarını sürdürmekte, imgelerin karmaşıklığı ve anlamlılığı, hatta net ve belirgin açıklamaları tanımlayan cümlelerin açık oluşundan dolayı farklı olarak değerlendirilir (Jung, 2003).

1.1. Arketip Kavramı

İnsanlık tarihinin bütün kültürel birikimini içine alan arketipler aslında ilk örneklerdir ve bunlar kişileri ve aynı zamanda da kolektif bilinçdışına bağlı olarak toplumsal yapı üzerinde etki etmektedir. Sözcük anlamı olarak arketipler ilk imge ya ad ilk örnek olarak tanımlanmaktadır. Arketipler Jung'a göre kendi kendini yenileyen bir yapıda olduğundan dolayı dışardan gelem herhangi bir faktörden etkilenmezler (Jung, 2003). Jung ortaya koyduğu kuramında arketipler, kolektif bilinçdışı ortaya çıkan imgeler, tasarımlar aracılığıyla dikkat çekici bir noktadadır. Kolektif bilinçdışını bütün insanların ortak bir mirası olarak değerlendiren Jung, arketiplerin insanın psikolojik doğasını tıpkı, DNA'nın insanın biyolojik doğasını oluşturmasına benzetir (Sambur, 2005). Aynı zamanda aslında arketipin; kötümser, iyimser, savaşçı, anne, aziz, ateist benzeri ifadelerin orijinal versiyonu olduğu ifade edilmektedir. Bu arketipler genel olarak, evrensel yaşantılar sonucunda bireylerin gösterdiği tepkiler ya da bu yaşantılara bağlı bireyin edindiği güçlü birer temsil olarak değerlendirilir (Soccio, 2010). Diğer taraftan arketipler bir varoluş biçimi ya da yaşamdaki enerji kaynağı olarak görülür. Bu noktada da arketipler aracılığıyla bireydeki psişik fonksiyonlar bireydeki duyguları ortaya çıkarır. Böylece, aslında arketipler kişilerdeki davranış kalıplarının gelişimini sağlayan biyolojik içgüdülerin zihinsel birer eşdeğerleri olarak değerlendirilebilir (Tecimer, 2005). Öte yandan, bilinçdışımızda ya da kolektif bilinçdışımızda var olan ve temelde yer alan psişik davranış yapıları olan arketipler (Moran, 2003), kimi tutum ve davranışların, bireylerdeki kişilik özelliklerinin veya kimi durumlarda bireylerin gösterdiği benzer ve ortak tepkilerin tetikleyicisi olarak ortaya çıkar. Arketip kavramı, kolektif bilinçdışı olarak Jung tarafından ifade edilen yapı ilk insandan bu yana kuşaktan kuşağa aktarılan ve her insanda var olan imgelere karşılık gelmektedir. Ayrıca, arketipler belirli bir takım enerjiyle yüklü olan, süregelen olan, kişiliği ve kişilere güçlü etki yaratan özelliklere sahiptir. Aynı zamanda bireyler arketipsel niteliklerine göre davranışlar sergilerler (Jung, 2013).

1.2. Erkeklik Arketipleri ve Maskülen Kavramı

Arketipler, gündelik bilinçli yaşamımıza yansıyan ve kişinin bilinçdışından gelen enerjiler olarak erkekleri ve kadınları farklı açılardan etkilemektedir. Aslında her erkekte kadınsı bir imge ve her kadında erkeksi bir imgenin varlığı söz konusudur (Corbett, 2001; Fordham, 2004). Jung tarafından anima ve animus olarak tanımlanan bu arketipler özellikle ikili ilişkilerde ortaya çıkabilmektedir. Jung, kadının içindeki erkeksi imgeyi animus olarak tanımlarken, anima olaraksa erkeğin içindeki kadınsı imgeyi tanımlamaktadır. Bu noktada ise her iki cinsiyet içerisinde yer alan imgeler üç farklı şekilde hayatlarında yer almaktadır (Fordham, 2004). Bunlardan birincisi kolektif imajlar olarak ortaya çıkarken, ikincisi bireyin hayatı süresince kadınlar ya da erkeklerle olan etkileşimlerinden edindikleri deneyimlerdir. Üçüncü ve sonuncu olaraksa bireyin kendi içinde barındırdığı erkeksi ve kadınsı kökendir. Burada anima ve animus ele alındığında, her iki kavramın aslında bireylerin psişik yanlarının bir tamamlayıcısı olarak değerlendirilir. Fakat bireyi tamamlayan arketipler

yalnızca bu iki arketipler ile sınırlandırılmamaktadır (Jung, 2003). Özellikle anne-baba arketipleri, temel bir bütünlük olarak kendi kendilerinden de farklı birtakım arketiplerinde ortaya çıkaran yaratıcı arketipler olarak değerlendirilir. Jung'a göre, anne arketipi dışının sihirli otoritesi olarak görülen bakıp büyüten ve besin kaynağı olan gibi nitelikleri içerisinde barındırmaktadır (Jung, 2003). Baba arketipi, anne arketipinin aksine kurallar, düzen, güç ve yasalar ile alakalıdır. Genelde efsaneler, rüyalar ve cennetteki babamız olarak kişiselleştirilmektedir (Stevens, 2002). Baba arketipi, erkeklik arketiplerinin kökenin oluşturmasının yanı sıra, diğer arketipler ve animanın şekillenmesinde ve çoğalmasında yardımcı bir rol üstlenmektedir. Baba arketipi ve erkeklik arketipleri birbirleriyle ortak niteliklere sahiptir. Böylece, erkeklik arketiplerinin temelinde babaya yüklenmiş olan davranış ve değerler yer almaktadır. Eril kavramına bakıldığında ise cinsiyet kategorisinin söz konusu olduğu dillerde erkek cinsten sayılan olarak ifade edildiği görülmektedir (TDK, 2012). Literatüre bakıldığında erillik/maskülenlik/erillik kavramının güncel anlayışının temelinde farklı kuramlar yer almaktadır. Psikanalitik kurama bakıldığında Sigmund Freud'un bu kavrama öncülük ettiği söylenebilir. Sigmund Freud, psikoseksüel gelişim sürecinin beş evreden oluştuğunu dile getirirken, erkekliğin ne olduğuna dair çocukluk yaşamındaki cinsel göstergeleri ele aldığı dönemin üçüncü evre olan fallik dönem olduğunu ifade eder. Fallik dönemde çocuğun anne üzerindeki hâkimiyeti, çocuğa annesi ile olan ilişki içerisinde etken olan kişinin kendisi olduğunu dair düşüncenin oluşmasını sağlar. Bu etken durum, anne ile olan ilişkide bir diğer etken olan üçüncü kişinin yani babanın varlığı ile birlikte ortaya çıkan kastre edilmeye bağlı olarak edilgen bir hal alır. Freud (1933), tamamen eril ve etken olarak ifade ettiği libidoyu, babanın var olduğu kimi tehdit durumları içerisinde hayatta kalabilmek adına sergilenen eylemsizliğin dişil ve edilgen olduğunu dile getirir. Bunun dışında, kız ve oğlan çocuklarında birbirine benzer yaşantılara sahip olduklarında edilgen ya da etken olma konusu yalnızca bir cinsiyete yönelik nitelendirilmemektedir. Bu noktada dişillik ve erilliğin sabit kimlikler olmaktan farklı olarak değişken tavırlar oldukları söylenebilir (Thurschwell, 2000; Chodorow, 1991). Diğer taraftan erkeklik konusu üzerine çalışmalarını sürdüren bir diğer psikanalist olan Carl Gustav Jung (1875-1961) önemli bir isimdir. 16. yüzyıl içerisinde kadının maskülen, erkeğin se feminen ruhlara sahip olduklarına inanan simyacıların bu görüşleri Jung tarafından benimsenmiştir. Buna bağlı olarak her birey kendi içerisinde iki cinsiyete ait olan psişik niteliklere sahip olduğu görüşü Jung tarafından ifade edilmektedir (Sambur, 2005:101). Jung, kolektif bilinçdışı ve arketipleri psişe ile ilişkili olarak oluştururken, psikolojik gelişim adına iyi-kötü, bilinç-bilinçdışı ve eril-dişil gibi zıtlıkların önemli oluşuna Gnostik kuramı kullanarak dikkat çeker (Douglas, 2008). Jung, yaşamın ilk dönemlerinin ilk yarısında maskülen ve feminenliğe ile bunların kendi psişik parçalarını dengesiz bir şekilde bireyler tarafından faydalanılan bir malzeme deposuna benzetir. Aynı zamanda geniş bir maskülenlik barındıran erkeğin bu süreçte kendinde var olan maskülen maddesini tükettiğinden dolayı geriye yalnızca bir miktar feminen madde kaldığından söz eder. Tıpkı erkekteki benzer şekilde kadınında benzer bir süreçten geçtiğini ve o zamana kadar dokunulmayan maskülen maddenin aktif hale geldiğinden bahseder. Ancak yaşanan bu değişimlerin fiziksel olmaktan çok

psikişik olarak fark edilebilir bir durumdur. Bu noktada Jung, kadınların kırklı yaşlarında yavaş yavaş toplumsal sorumluluk ve bilinçlenmenin farkına vardığından bahseder. Özellikle Amerika'da kırklarında modern iş dünyası içerisinde sinir krizi geçiren pek çok vakanın varlığına dikkat çeker. Bu vakalarda aslında krizi ortaya çıkaranın o zamana kadar üstünlüğünü sürdüren maskülen yaşam tarzına sahip erkekten feminen bir erkeğin kalması olduğunu dile getirir (Jung, 2015b). Aynı zamanda kadın ya da erkek olup olmamasının önemli olmadığına dikkat çeken Jung, bireylerin psişelerini eşit oranda öneme sahip olan eril ve dişil niteliklere sahiptir. Bunun nedeni olarak en başta birbirlerine bağlı olmayan bu nitelikler aşırı bir çatışma-çekime sürecinin ardından uyuma ulaşabilir. Jung aslında her insanın doğasında dişil ve eril unsurların birbirleri ile birleşik olduğunu dile getirir. Fakat, kadınlardaki eril unsura benzer şekilde erkekteki dişil unsurunda sadece arka planda kalan bir şey olduğunu ifade eder (Jung, 1970). Jung'un bu ifadesi ise birlikte aslında bunun Freud'un tanımladığı psişik biseksüalite kavramının devamı niteliğinde olduğunu bir göstergesi olduğu söylenebilir. Jung'a göre bireyselleşme evresinde, zıtlıkların birleşme sürecinin anima ve animus nitelikleri bireylerin diğerlerine gösterdiği toplumsal ve bilinçli yönü olan persona tarafından aktarılmaktadır (Jung, 1972). Öte yandan ruh imgesinin ilk taşıyıcısı anne olmasına bağlı olarak ondan ayrılmak önemli bir noktada yer almaktadır. Bu nedenle de söz konusu ayrılığı dengeleyebilmek adına ilkel insanların pek çok ayınlar düzenledikleri ifade edilmektedir. Yalnızca erişkin olmak ve dışsal ayrılık yaşamak yeterli olarak görülmez ve anne ile çocuktan gerçek bir kopuşun gerçekleşmesi adına etkileyici bir erkek evine kabul törenleri ile yeniden doğuş törenleri gerekli görüldüğü dile getirilmektedir. Babanın dışardaki tehlikelerine dair koruyucu olarak davranış sergilemesi ve böylelikle oğlu için model bir persona ortaya koyması gibi, anne de çocuğunu ruhunun karanlık yanlarından gelen tehlikelerden korur. Bu sebeple de yeni üye ergenlik töreni esnasında diğer taraftaki şeylere dair ders alarak annenin korumasından vazgeçme durumuna getirilir. Bu noktada Jung, modern insanın bu sistemden vazgeçmek zorunda kaldığını ve animadaki anne imagosunun eşe aktarıldığını ifade eder. Böylece, erkek evlediği zaman çocuksu bir hal alır, duygusallaşır, uysallaşır ve bağımlılaşır ya da tam tersi bir şekilde saldırgan, acımasız, aşırı duyarlı ve sürekli üstün erkeklik ile saygınlığının korunmasını sağlamayı düşünür. Kısacası, aslında evlilik ideali, annenin bilinçdışındaki büyümlü rolünü eşin üstlenmesini sağlayacak düzeyde şekillenmesidir (Jung, 2015c).

2. Sonuç ve Değerlendirme

Bu derleme çalışmasında Carl Gustav Jung'un eril ve dişil kavramlarına dair düşünceleri ve açıklamaları kapsamlı olarak ele alınmaktadır. Son yıllarda eril ve dişil enerji kavramları özellikle sosyal medyada olmak üzere genel toplum içerisinde giderek popülerlik kazanmaktadır. Bu kavramlar hem kadına hem erkeğe atfedilmesinin yanında nesnelere ve ülkelere dahi atfedilir durumdadır. Dolayısıyla bu derleme makalenin amacı, Carl Gustav Jung'un hayatı, analitik psikoloji kuramı ve maskülenlik kavramını ele almaktır. 1875- 1961 yılında dünyaya gelen Carl

Gustave Jung, Freud'un psikanalitik terapisinden oldukça etkilenmişti. Psikanalizin diğer yöntemlerden farklı ve dikkat çekici olmasının nedeni Freud'un bilinçdışı kavramıydı. Ancak Freud'un kuramının cinselliğe dayanması Jung'un düşünceleriyle uyuyamamış ve hatta aralarının bozulmasına neden olmuştur. Freud'un davranışlar üzerinde etki eden bastırılmış dürtüler Freud'a göre libido ifade ederken, Jung'a göre bu cinsel dürtüler ile sınırlandırılmamalıydı. Jung aslında libidoyu ruhsal enerji olarak tanımlamaktaydı. Bu yüzden de libido kavramının uzaklaşarak psikolojik enerji kavramını tercih etmiştir. Bu görüş ayrılığıyla birlikte 1914 Freud ile resmen yollarını ayırır ve analitik psikolojik başlığı altında çalışmalarını sürdürür. Jung, analitik psikoloji kuramında bilinç, kişisel bilinçdışı ve kolektif bilinçdışı kavramlarından bahseder. Kuramında arketiplerden bahseden Jung'a göre arketipler, kolektif bilinçdışı ortaya çıkan imgeler, tasarımlar aracılığıyla dikkat çekici bir noktadadır. Jung'a göre her bireyin içinde hem eril hem de dişil nitelikler bulunur ve bu niteliklerin dengesi, bireyin ruhsal sağlığı ve gelişimi için hayati öneme sahiptir. Eril nitelikler genellikle güç, cesaret ve bağımsızlık gibi özellikleri temsil ederken, dişil nitelikler daha içsel, duyarlı ve empatik yönleri ifade eder. Jung, bireyin içsel yolculuğunun dişil ve eril enerjinin keşfedilmesi ve bunların dengeli bir hale gelmesi ile başladığını ifade eder. Jung arketiplerden anima ve animus olarak bahseder ve bunların özellikle ikili ilişkilerde ortaya çıkabildiğini söyler. İnsanın karmaşık yönlerinin doğasını anlayabilmede önemli olan erillik ve dişillik kavramları da bu noktada önemli bir konuma sahiptir. Jung'a göre her birey kendi içerisinde iki cinsiyete ait olan psişik niteliklere sahiptir. Jung aslında her insanın doğasında dişil ve eril unsurların birbirleri ile birleşik olduğunu dile getirir. Fakat kadınlardaki eril unsura benzer şekilde erkekteki dişil unsurunda sadece arka planda kalan bir şey olduğunu ifade eder.

KAYNAKÇA

- Corbett, N., Q. (2001). *Kutsal Fahişe: Dişinin Ölümsüz Yanı* (Çev. Gül Çağalı Güven), İstanbul:Tavanarası Yayıncılık.
- Chodorow, N., J. (1991). *Freud on Women. The Cambridge Companion to Freud*. (Ed. Jerome Neu). New York: Cambridge University Press. s. 224-248.
- Douglas, C. (2008). *The Historical Context of Analytica Psychology. The Cambridge Companion to Jung*. (Ed. Polly Young-Eisendrath & Terence Dawson). New York: Cambridge University Press. s. 19-38.
- Fordham, F. (2004). *Jung Psikolojisinin Ana Hatları* (Çev. Aslan Yalçiner), İstanbul: Say Yayınları.
- Freud, S. (1933). *New Introductory Lectures on Psycho-Analysis*. New York: Carlton House.
- Jung, C., G. (1970). *Civilization in Transition*. (Ed. & Çev. Gerhard Adler & R. F. C. Hull). Princeton, NJ: Princeton University Press.

- Jung, C., G. (1972). *Two Essays in Analytical Psychology*. (Ed. & Çev. Gerhard Adler & R. F. C. Hull). 2. Cilt. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Jung, C., G. (2003). *Dört Arketip* (Çev.Zehra Aksu Yılmaz), İstanbul:Metis Yayınları.
- Jung, C., G. (2015a). *Kişiliğin Gelişimi*, D. Olgaç.(Çev.). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Jung, C., G. (2015b). *Maskülen: Eriliğin Farklı Yüzleri*. İstanbul:Pinhan Yayıncılık.
- Jung, C., G. (2015c). *Feminen: Dişillığın Farklı Yüzleri*. İstanbul:Pinhan Yayıncılık.
- Moran, B. (2003). *Edebiyat Kuramları ve Eleştirisi*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sambur, B. (2005). *Bireyselleşme Yolu Jung'un Psikoloji Teorisi*, Elis Yay. Ankara
- Soccio, D., J. (2010). *Archetypes of Wisdom An Intorduction to Philosophy*, California: Wadsworth.
- Stevens, A. (2002). *Archetype Revisited An Updated Natural History of Self*, London: Brunner& Routledge.
- Tecimer, Ö. (2005). *Sinema: Modern Mitoloji*, İstanbul:Plan B Yayıncılık.
- Thurschwell, P. (2000). *Sigmund Freud*. Londra: Routledge.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü (2012). Ankara: Türk Dil Kurumu.